

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

2026 m. spalio 8 d., Nr. 26-163AR

*Kopija:**Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai***DĖL VYRIAUSYBĖS IŠVADOS DĖL ĮSTATYMO „DĖL UŽSIENIEČIŲ TEISINĖS PADĖTIES“ NR. IX-2206 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-1714**

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK) susipažino su Lietuvos Respublikos Vyriausybei (toliau – Vyriausybė) pateiktu Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-1714“ projektu Nr. 26-11289(2) (toliau – Nutarimo projektas). Ankstesnei Nutarimo projekto versijai, paskelbtai viešam derinimui Teisės aktų informacinėje sistemoje, pastabas, be kita ko, buvo pateikę LVK, LVK nariai ir kiti verslo atstovai.

Pažymime, kad Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 pakeitimo įstatymo projekte Nr. XVP-1714 (toliau – Įstatymo projektas) siūlomas modelis atspindi poreikį aiškiau diferencijuoti skirtingus migracijos tikslus ir kurti nuoseklesnę sistemą, atskiriančią ilgalaikės integracijos migraciją nuo laikino darbo ar apykaitinės migracijos. Dalis darbo migrantų į Lietuvą atvyksta ne siekdami ilgalaikės integracijos į Lietuvos visuomenę, o laikinai dirbti, atsižvelgiant į konkrečius darbo rinkos ir darbdavių poreikius. Todėl vienodo teisinio režimo taikymas skirtingo pobūdžio darbo migracijos formoms ne visais atvejais yra proporcingas ir pagrįstas. Atsižvelgdama į tai, LVK Lietuvos Respublikos Prezidento siūlymą sukurti atskirą apykaitinės migracijos modelį vertina kaip sistemiškai pagrįstą sprendimą, leidžiantį tiksliau subalansuoti darbo rinkos poreikius, migracijos valdymo tikslus ir nacionalinio saugumo interesus.

Terminuotų darbo leidimų sistemos esmė – sukurti darbo migracijos modelį, kuris leistų į Lietuvą lanksčiau atvykti žmonėms, kurie neketina kurti ilgalaikio gyvenimo Lietuvoje, ir kuriems, atitinkamai, Lietuva nekeltų aukšto standarto integracijai. Todėl svarbu, kad Įstatymo projektą lydinčiais pasiūlymais nebūtų paneigta pati siūlomo modelio paskirtis ir terminuoto darbo leidimo procedūra netaptų neproporcingai sudėtinga ar praktiškai sunkiai pritaikoma.

LVK teigiamai vertina tai, kad Vidaus reikalų ministerija, teikdama Nutarimo projektą, atsižvelgė į pastabas dėl siūlytų atsisakyti griežtesnių valstybinės kalbos mokėjimo reikalavimų. Vis dėlto į dalį LVK teiktų pastabų nebuvo atsižvelgta, todėl manome, kad jos turėtų būti papildomai įvertintos.

Pirma, dėl galimybės pateikti prašymą išduoti terminuotą darbo leidimą Lietuvoje

Nepritariame siūlymui nustatyti, kad prašymą išduoti terminuotą darbo leidimą užsienietis galėtų pateikti tik būdamas užsienyje. LVK vertinimu, toks reikalavimas būtų neproporcingas ir praktikoje sukeltų papildomų administracinių bei finansinių kaštų tiek darbuotojams, tiek darbdaviams. Be to, jis nepagrįstai apsunkintų galimybes įsidarbinti asmenims, kurie Lietuvoje jau yra teisėtai.

Praktikoje gali susiklostyti situacijos, kai užsienietis teisėtai gyvena ar kitu teisėtu pagrindu yra Lietuvoje ir tuo metu gauna konkretų darbo pasiūlymą iš Lietuvos darbdavio. Reikalavimas tokiam asmeniui vien dėl prašymo pateikimo procedūros išvykti iš Lietuvos ir kreiptis dėl leidimo būnant užsienyje savaime nesustiprintų migracijos kontrolės, tačiau sukurtų papildomas išlaidas, pailgintų

įdarbinimo procesą ir didintų riziką, kad Lietuvoje jau teisėtai esantys potencialūs darbuotojai pasirinktų kitų valstybių darbo rinkas.

Todėl siūlome sudaryti galimybę prašymą išduoti terminuotą darbo leidimą pateikti ir Lietuvoje teisėtai esantiems užsieniečiams, kartu išlaikant visas įstatymuose nustatytas jų teisėto buvimo, įdarbinimo, patikros ir nacionalinio saugumo užtikrinimo sąlygas.

Antra, dėl institucijos, kompetentingos priimti sprendimą dėl kvotos

LVK nepitaria Nutarimo projekte pateiktai pozicijai, kad kvotą ir toliau turėtų tvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministras, tik papildant valstybės institucijų ir įstaigų, su kuriomis ministras turėtų konsultuotis nustatydamas kvotą, sąrašą.

Sutiktina su Nutarimo projekte nurodomu argumentu, kad socialinis dialogas, kolektyvinių sutarčių priežiūra ir darbo rinkos politikos formavimas yra Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kompetencijos sritys. Todėl šios ministerijos ir jai pavaldžių institucijų turimi darbo rinkos duomenys, prognozės ir ekspertinis vertinimas neabejotinai turėtų būti labai reikšmingi nustatant kvotos dydį.

Vis dėlto sprendimas dėl darbo migracijos kvotos savo turiniu peržengia vien darbo rinkos politikos ribas. Kvotos dydis lemia ne tik galimybes užpildyti laisvas darbo vietas, bet yra tiesiogiai susijęs su valstybės migracijos politika, ekonomikos augimu ir konkurencingumu, investicine aplinka, viešaisiais finansais, migracijos procesų administravimo pajėgumais, viešuoju ir nacionaliniu saugumu. Tai yra skirtingų valstybės politikos sričių interesus apimantis sprendimas, kurio pasekmės nėra apribotos vien Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kompetencijos sritimi.

Todėl, LVK vertinimu, tikslinga atskirti kvotos dydžio ekspertinio pagrindimo parengimą nuo galutinio sprendimo dėl kvotos dydžio priėmimo. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su kitomis kompetentingomis institucijomis galėtų rengti kvotos poreikio vertinimą, remdamasi darbo rinkos stebėseną, prognozėmis ir kitais objektyviais duomenimis, tačiau galutinį sprendimą dėl kvotos, įvertinusi visų susijusių politikos sričių interesus, turėtų priimti Vyriausybė.

Vien ministro pareiga konsultuotis su kitomis institucijomis šios problemos iš esmės neišsprendžia. Konsultavimasis nėra tapatus kolegialiam sprendimo priėmimui – galutinė sprendimo teisė ir atsakomybė tokiu atveju išlieka vienam ministrui, o kitų už ekonomikos, vidaus reikalų, nacionalinio saugumo, viešųjų finansų ir kitas su migracija susijusias politikos sritis atsakingų institucijų dalyvavimas iš esmės lieka konsultacinio pobūdžio. Tuo tarpu Vyriausybės sprendimas leistų skirtingus valstybės interesus įvertinti vienodu instituciniu lygmeniu ir užtikrintų kolegialią politinę atsakomybę už pasirinktą balansą tarp migracijos kontrolės, nacionalinio saugumo, darbo rinkos ir šalies ekonomikos poreikių. Toks sprendimo priėmimo modelis taip pat geriau atitiktų pačios kvotos pobūdį – tai nėra vien techninis darbo rinkos rodiklis, bet strateginis valstybės sprendimas dėl leistinos darbo migracijos masto.

Atsižvelgdami į tai, siūlome nustatyti, kad kvotą, remdamasi Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos bei kitų kompetentingų institucijų pateiktais duomenimis ir vertinimais, tvirtintų Vyriausybė.

Trečia, dėl galimybės metų eigoje tikslinti nustatytą kvotą

Migracijos politika turi užtikrinti valstybės galimybę kontroliuoti migracijos mastą ir su ja susijusias rizikas, tačiau kartu ji turi būti pakankamai lanksti, kad galėtų reaguoti į faktinius darbo rinkos ir ekonomikos pokyčius. Darbdaviams, kurie reikalingų darbuotojų objektyviai neranda Lietuvos darbo rinkoje, turi būti sudarytos pagrįstos galimybės trūkstantį darbo jėgą pritraukti iš užsienio.

Darbo jėgos prieinamumas tiesiogiai susijęs su įmonių galimybėmis vykdyti ir plėsti veiklą Lietuvoje, įgyvendinti investicinius projektus, išlaikyti ir kurti darbo vietas bei generuoti valstybės biudžeto pajamas. Todėl kiekybiniai darbo migracijos ribojimai turėtų būti vertinami ne tik migracijos kontrolės ar saugumo, bet ir jų ekonominio poveikio valstybei požiūriu.

Metinė kvota neišvengiamai nustatoma remiantis prognozėmis, todėl faktinė darbo rinkos ir ekonomikos situacija metų eigoje gali nuo jų reikšmingai nukrypti. Jeigu kvota išnaudojama gerokai anksčiau nei buvo numatyta, o pagrįstas darbdavių poreikis išlieka, tai savaime nereiškia, kad kvota visais atvejais turi būti didinama, tačiau yra aiškus pagrindas iš naujo įvertinti prielaidas, kuriomis remiantis ji buvo nustatyta.

Tai tampa dar aktualiau įstatymo projektu siūlant įtvirtinti paprastesnį terminuoto darbo leidimo modelį. Jeigu nauja procedūra veiks taip, kaip numatyta, ir sudarys paprastesnes galimybes teisėtai laikinai darbo migracijai, natūralu, kad tai gali lemti ir spartesnį kvotos vienetų panaudojimą. Todėl kvotos mechanizmas turėtų būti pritaikytas ne tik jos nustatymui metų pradžioje, bet ir objektyviam jos adekvatumo įvertinimui metų eigoje.

Svarbu pabrėžti, kad galimybė peržiūrėti kvotą savaime nereiškia automatinio jos didinimo. Tai reikštų Vyriausybės pareigą, atsiradus objektyvioms aplinkybėms, įvertinti faktinį kvotos panaudojimą, darbo rinkos poreikius, ekonominę situaciją, migracijos srautų struktūrą, valstybės institucijų administracinius pajėgumus ir saugumo aspektus bei priimti pagrįstą sprendimą, ar nustatytas kvotos dydis tebėra adekvatus. Todėl siūlome įstatymo projekte įtvirtinti realų kvotos peržiūros ir tikslinimo mechanizmą, suteikiantį Vyriausybei galimybę, esant objektyviam poreikiui, metų eigoje patikslinti nustatytą kvotą.

Tikimės, kad LVK pateiktos pastabos bus įvertintos priimant Vyriausybės sprendimą dėl Nutarimo projekto.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Ineta Rizgelė